

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. gruodžio 6 d.*

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Direktyva 2008/115/EB — Bendri neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartai ir tvarka — Nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta bauda, kurią galima pakeisti išsiuntimu arba namų areštu“

Byloje C-430/11

dėl *Tribunale di Rovigo* (Italija) 2011 m. liepos 15 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. rugpjūčio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą, baudžiamojoje byloje prieš

Md Sagor

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai M. Ilešič (pranešėjas), E. Levits, J.-J. Kasel ir M. Safjan,

generalinis advokatas J. Mazák,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. rugsėjo 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Md Sagor, atstovaujamo *avvocati* C. Tessarin ir L. Masera,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Urbani Neri,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir N. Graf Vitzthum,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos B. Koopman,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir L. Prete,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, p. 98) ir ESS 4 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą prieš Md Sagor dėl jo nelegalaus buvimo Italijos teritorijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2008/115 2 straipsnyje „Taikymo sritis“ numatyta:

„1. Ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje.

2. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos trečiųjų šalių piliečiams:

- a) kuriems atsisakyta leisti atvykti <...> arba kuriuos kompetentingos institucijos sulaukė ar suėmė dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo <...>
- b) kurie grąžinami pagal nacionalinę teisę vykdant baudžiamosios teisės sankciją arba tai yra baudžiamosios teisės sankcijos taikymo pasekmė, arba kuriems taikomos ekstradicijos procedūros.

<...>“

- 4 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ teigiama:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

- 4) „sprendimas grąžinti“ – administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti;

<...>“

- 5 Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalį:

„Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės priimti ar taikyti palankesnes nuostatas asmenims, kuriems ji yra taikoma, jei tokios nuostatos neprieštarauja šiai direktyvai.“

- 6 Direktyvos 2008/115 6–8 straipsniuose numatyta:

„6 straipsnis

Sprendimas grąžinti

1. Valstybės narės priima sprendimą grąžinti kiekvieno trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio jų teritorijoje, atžvilgiu, nepažeisdamos 2–5 dalyse nurodytų išimčių.

<...>

6. Šia direktyva valstybėms narėms neužkertamas kelias vienu administraciniu ar teismo sprendimu ar aktu priimti sprendimą užbaigti teisėtą buvimą kartu su sprendimu grąžinti ir (arba) sprendimu dėl išsiuntimo ir (arba) sprendimu uždrausti atvykti <...>

7 straipsnis

Savanoriškas išvykimas

1. Sprendime grąžinti numatomas atitinkamas laikotarpis savanoriškai išvykti, trunkantis nuo septynių iki trisdešimties dienų, nepažeidžiant 2 ir 4 dalyse nurodytų išimčių. <...>

<...>

4. Jeigu esama pasislėpimo pavojaus, arba jei prašymas dėl teisėto buvimo buvo atmestas, kaip akivaizdžiai nepagrįstas ar melagingas, arba jei suinteresuotas asmuo kelia pavojų viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar nacionaliniam saugumui, valstybės narės gali nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti <...>.

8 straipsnis

Išsiuntimas

1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimą grąžinti, jei nebuvo suteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti pagal 7 straipsnio 4 dalį arba jei nebuvo laikomasi įpareigojimo grįžti per savanoriško išvykimo laikotarpį, numatytą pagal 7 straipsnį.

<...>

3. Valstybės narės gali priimti atskirą administracinį ar teismo sprendimą arba aktą, nurodantį išsiųsti.

<...>“

7 Šios direktyvos 11 straipsnyje „Draudimas atvykti“ teigiama:

„1. Sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti:

- a) jei laikotarpis savanoriškai išvykti nebuvo suteiktas, arba
- b) jei prievolė grįžti nebuvo įvykdyta.

Kitais atvejais sprendimai grąžinti gali būti priimami kartu su draudimu atvykti.

2. Draudimo atvykti trukmė nustatoma kiekvienu atveju tinkamai atsižvelgiant į visas su konkrečiu atveju susijusias aplinkybes ir iš esmės neviršija penkerių metų. Ji vis dėlto gali viršyti penkerius metus, jei trečiosios šalies pilietis kelia rimtą grėsmę viešajai tvarkai, valstybės saugumui ar nacionaliniam saugumui.

<...>“

8 Šios direktyvos 15 ir 16 straipsniai suformuluoti taip:

„15 straipsnis

Sulaikymas

1. Valstybės narės gali sulaikyti trečiosios šalies pilietį, kuriam taikoma grąžinimo tvarka tik tam, kad parengtų grąžinimą ir (arba) įvykdytų išsiuntimo procesą (nebent konkrečiu atveju gali būti veiksmingai taikomos kitos pakankamos, tačiau švelnesnės priverstinės priemonės), visų pirma, kai:

- a) esama pasislėpimo pavojaus, arba
- b) atitinkamas trečiosios šalies pilietis vengia pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo proceso, arba jiems trukdo.

<...>

5. Sulaikymas trunka tol, kol tenkinamos 1 dalyje nustatytos sąlygos ir jis yra būtinas siekiant užtikrinti sėkmingą išsiuntimą. Kiekviena valstybė narė nustato sulaikymo laikotarpio ribą, kuri negali viršyti šešių mėnesių.

<...>

16 straipsnis

Sulaikymo sąlygos

1. Sulaikymas paprastai vykdomas specialiuose sulaikymo centruose. Jeigu valstybė narė neturi galimybių apgyvendinti tokius asmenis specialiame sulaikymo centre ir turi naudotis įkalinimo įstaigų patalpomis, sulaikyti trečiosios šalies piliečiai atskiriami nuo kalinių.

<...>“

9 Pagal Direktyvos 2008/115 20 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti, ne vėliau kaip iki 2010 m. gruodžio 24 d.

Italijos teisė

Įstatyminis dekretas Nr. 286/1998

10 1998 m. liepos 25 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 286/1998 dėl imigraciją ir užsieniečių statusą reglamentuojančių nuostatų suvestinio teksto (GURI, Nr. 191, paprastasis priedas, 1998 m. rugpjūčio 18 d.; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 286/1998) kodifikuojamos Italijos Respublikoje taikomos teisės normos imigracijos srityje.

11 Šis dekretas buvo iš dalies pakeistas, be kita ko, 2009 m. liepos 15 d. Įstatymu Nr. 94 dėl nuostatų viešojo saugumo srityje (GURI, Nr. 170, paprastasis priedas, 2009 m. liepos 24 d.) ir 2011 m. birželio 23 d. Dekretu-įstatymu Nr. 89/2011, kuriuo nustatomos skubios priemonės Direktyvai 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje įgyvendinti ir Direktyvai 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse perkelti (GURI, Nr. 144, 2011 m. birželio 23 d.); šis dekretas-įstatymas 2011 m. rugpjūčio 2 d. Įstatymu Nr. 129 (GURI Nr. 181, 2011 m. rugpjūčio 5 d.) buvo pakeistas į įstatymą.

12 Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 6 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Užsienietis, kuris <...> be pagrįstos priežasties nevykdo nurodymo pateikti pasą ar kitą tapatybę patvirtinantį dokumentą ir leidimą gyventi arba kitą dokumentą, patvirtinantį jo teisėtą buvimą valstybės teritorijoje, baudžiamas laisvės apribojimu iki vienerių metų ir bauda, neviršijanti 2 000 eurų.“

13 Šio įstatyminio dekreto 10bis straipsnyje skelbiama:

„Jei nėra padarytas sunkesnis nusikaltimas, užsienietis, kuris atvyko į valstybę narę ar gyvena valstybės teritorijoje pažeisdamas šio bendro teksto nuostatas <...>, baudžiamas nuo 5 000 iki 10 000 eurų bauda. <...>

<...>

4. Siekiant įvykdyti užsieniečio, kuris padarė nusižengimą pagal 1 dalį, išsiuntimą, nebūtina gauti teismo, kompetentingo priimti nuosprendį dėl šio nusižengimo, leidimo pagal 13 straipsnio 3 dalį. Apie išsiuntimo įvykdymą *questore* praneša <...> priimti nuosprendį dėl šio nusižengimo kompetentingam teismui.

5. Teismas, sužinojęs apie išsiuntimo įvykdymą <...>, priima sprendimą nutraukti bylą <...>

<...>“

14 To paties įstatyminio dekreto 13 straipsnyje „Administracinis išsiuntimas“ nustatyta:

„<...>

2. Sprendimą dėl išsiuntimo kiekvienu konkrečiu atveju priima prefektas, kai užsienietis:

<...>

b) pasiliko valstybės teritorijoje <...> per nustatytą terminą nepaprašęs leidimo gyventi <...>

<...>

3. Sprendimas išsiųsti bet kuriuo atveju priimamas motyvuotu nutarimu, kuris vykdytinas nedelsiant, net jeigu suinteresuotasis asmuo jį užginčija. Jeigu užsieniečiui iškelta baudžiamoji byla ir jis nėra prevenciškai sulaikytas, *questore* prieš įvykdydamas išsiuntimą prašo teismo leidimo jį įvykdyti <...>. Gavęs leidimą, *questore* įvykdo išsiuntimą laikydamasis 4 dalyje nustatytos tvarkos. <...> Kol bus priimtas sprendimas dėl šio prašymo suteikti leidimą, *questore* gali apgyvendinti užsieniečių laikinojo sulaikymo centre, kaip numatyta 14 straipsnyje.

<...>

4. Išsiuntimą vykdo *questore*, policijai palydint iki sienos:

a) šio straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies c punkte numatytais atvejais <...>

b) kai esama pasislėpimo (pabėgimo) pavojaus, nurodyto 4bis dalyje <...>

<...>

f) 15 ir 16 straipsniuose numatytais atvejais, taip pat kitais atvejais, kai užsieniečio išsiuntimas numatytas kaip baudžiamoji sankcija arba kaip baudžiamosios sankcijos pasekmė; <...>

<...>

4bis. 4 dalies b punkte numatytas pasislėpimo (pabėgimo) pavojus kyla, kai yra bent viena iš toliau išvardytų aplinkybių, kuriomis remdamasis prefektas kiekvienu konkrečiu atveju įvertina riziką, kad užsienio valstybės pilietis gali vengti savanoriškai vykdyti sprendimą išsiųsti:

a) galiojančio paso arba bet kokio kito atitinkamo galiojančio dokumento neturėjimas;

<...>

5. Jeigu nėra aplinkybių, pagrindžiančių būtinybę nedelsiant palydėti iki valstybės sienos, kaip antai numatytą 4 dalyje, užsienietis, kuriam taikoma išsiuntimo priemonė, išsiuntimo įvykdymo tikslais gali prašyti prefekto nustatyti jam savanoriško išvykimo terminą <...> Gavusi įrodymą apie faktinį užsienio piliečio grįžimą, *questura* praneša teisėsaugos institucijai, kompetentingai priimti nuosprendį dėl 10bis straipsnyje numatyto nusižengimo padarymo, kad būtų imtasi priemonių pagal 10bis straipsnio 5 dalį <...>“

15 Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 14 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kai nedelsiant neįmanoma vykdyti sprendimo dėl išsiuntimo palydint iki valstybės sienos arba grąžinant, nes yra laikinų priežasčių, kurios trukdo pasirengti grąžinimui ar nurodymui išvykti, *questore* priima sprendimą sulaikyti užsienietį tik tam terminui, kurio būtinai reikia, artimiausiame sulaikymo centre <...>“

16 Šio įstatyminio dekreto 16 straipsnio „Išsiuntimas kaip sankcija arba vietoj suėmimo“ 1 dalyje nustatyta:

„Jei nėra šio bendro teksto 14 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių, dėl kurių neįmanoma nedelsiant vykdyti sprendimo išsiųsti policijai palydint iki sienos, teismas <...>, priimdamas nuosprendį dėl 10bis straipsnyje nurodyto nusižengimo, gali pakeisti bausmę išsiuntimu ir draudimu mažiausiai penkerius metus įvažiuoti į šalį <...>“.

Įstatyminis dekretas Nr. 274/2000

17 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos Įstatyminio dekreto Nr. 274/2000 dėl taikos teismo baudžiamosios jurisdikcijos remiantis 1999 m. lapkričio 24 d. Įstatymo Nr. 468 14 straipsniu (GURI, Nr. 234, paprastasis priedas, 2000 m. spalio 10 d.; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 274/2000) 6 straipsnio 2 dalyje skelbiama:

„Kai kelios iš susijusių bylų teisingos taikos teismui, o likusios – prisiekusiųjų ar bendrosios kompetencijos teismui, visos bylos nagrinėtinos aukštesnio rango teisme.“

18 Šio įstatyminio dekreto 53 straipsnyje „Namų areštas“ numatyta:

„1. Namų areštas reiškia įpareigojimą būti savo gyvenamojoje vietoje ar bet kurioje kitoje privačioje gyvenamojoje vietoje arba gydymo, pagalbos ar priėmimo vietoje šeštadieniais ir sekmadieniais; atsižvelgdamas į nuteistojo šeiminius, darbo, mokymosi arba sveikatos poreikius, teisėjas gali nurodyti bausmę vykdyti kitomis savaitės dienomis arba (nuteistojo prašymu) nuolat.“

2. Namų arešto trukmė negali būti trumpesnė nei 6 dienos ir ilgesnė nei 45 dienos; nuteistasis nelaikomas sulaikytu.“

19 Įstatyminio dekreto Nr. 274/2000 55 straipsnyje „Piniginių baudų pakeitimas“ numatyta:

„1. Kiek tai susiję su nusižengimais, kuriuos nagrinėti kompetenciją turi taikos teismas, jei pinigine bausmė neįvykdoma dėl nuteistojo nemokumo, šio prašymu ji gali būti pakeista ne trumpesnio kaip 1 mėn. ir ne ilgesnio kaip 6 mėn. laikotarpio viešaisiais darbais <...>

<...>

5. Jeigu nuteistasis neprašo vietoj piniginės bausmės skirti viešųjų darbų, dėl nemokumo neįvykdytos piniginės baudos keičiamos į namų areštą, laikantis 53 straipsnio 1 dalyje numatytos tvarkos ir formų <...>

6. Keičiant [baudą] <...> namų areštas negali būti ilgesnis kaip 45 dienos.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

20 2009 m. rugpjūčio 13 d. Rozolina Marés (Italija) policijos apklaustas asmuo teigė esąs Md Sagor, gimęs 1990 m. spalio 10 d. Bangladeše.

21 Išnagrinėjus Md Sagor padėtį paaiškėjo, kad šis asmuo, Italijoje neturintis nuolatinės gyvenamosios vietos ir vykdamas joje išnešiojamosios prekybos veiklą, neturi ir niekuomet neturėjo leidimo gyventi. Pagal policijos surašytą protokolą Md Sagor teigė atvykęs į Italijos teritoriją 2009 kovo mėn.

22 2010 m. liepos 22 d. Md Sagor buvo patrauktas atsakomybėn *Tribunale di Rovigo* dėl neteisėto atvykimo ir buvimo valstybėje pagal Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 10bis straipsnį, taip pat dėl to paties įstatyminio dekreto 6 straipsnio 3 dalyje numatyto nusižengimo.

23 Šio teismo nuomone, neįrodyta, kad Md Sagor atvyko į Italiją neteisėtai. Tai yra teisiškai pakankamai neįrodyta, kad šis asmuo išvengė pasienio kontrolės.

24 Kita vertus, dėl neteisėto buvimo teismas konstatavo, kad šis nusižengimas tinkamai įrodytas. Be to, pažymėjo, kad jis turi kompetenciją spręsti dėl šio nusižengimo. Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 10bis straipsnyje nurodytas nusižengimas nagrinėtinas taikos teismo. Tačiau kadangi šis nusižengimas susijęs su minėto įstatyminio dekreto 6 straipsnio 3 dalyje numatytu nusižengimu, kuris savo ruožtu nagrinėtinas bendrosios kompetencijos teismų, Md Sagor teisingai patrauktas atsakomybėn *Tribunale di Rovigo*.

25 2011 m. vasario 22 d. nutraukta ta bylos prieš Md Sagor dalis, kuri susijusi su minėto 6 straipsnio 3 dalyje nurodytu nusižengimu.

26 Privalėdamas iš principo nubausti Md Sagor už neteisėtą buvimą Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 10bis straipsnyje numatyta bausme, tačiau abejodamas dėl šių nacionalinės teisės normų suderinamumo su Sąjungos teise, 2011 m. liepos 15 d. *Tribunale di Rovigo* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo ir direktyvų veiksmingo poveikio principus pagal [Direktyvos 2008/115] 2, 4, 6, 7 ir 8 straipsnius draudžiama, kad trečiosios šalies pilietis, neteisėtai gyvenantis valstybėje narėje, tik dėl neteisėto atvykimo ir gyvenimo pagal baudžiamąją teisę būtų baudžiamas pinigine bauda, pakeičiama į namų areštą, dar prieš pripažįstant, kad nesilaikė administracinės valdžios priimto nurodymo išvykti?

2. Ar atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo ir direktyvų veiksmingo poveikio principus pagal [Direktyvos 2008/115] 2, 15 ir 16 straipsnius draudžiama, kad po direktyvos priėmimo valstybė narė priimtų teisės nuostatą, kurioje būtų numatyta, jog trečiosios šalies pilietis, neteisėtai gyvenantis valstybėje narėje, pagal baudžiamąją teisę būtų baudžiamas pinigine bauda, pakeičiama nurodymu nedelsiant išsiųsti, nesilaikant [šioje] direktyvoje numatytų procedūros ir užsieniečio teisių?
3. Ar remiantis ESS 4 straipsnio 3 dalyje numatytu lojalaus bendradarbiavimo principu draudžiama nacionalinės teisės nuostata, priimta per direktyvai perkelti nustatytą terminą, kuria siekiama išvengti direktyvos taikymo ar apriboti jos taikymo [sritį], ir kokių priemonių turi imtis teismas, nustatęs tokį šios nuostatos tikslą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 27 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvą 2008/115 reikia aiškinti taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias už neteisėtą buvimą šalyje trečiosios valstybės piliečiai baudžiami pinigine bauda, kuri gali būti pakeičiama išsiuntimu arba namų areštu.

Dėl priimtinumų

- 28 Italijos vyriausybė mano, kad šie klausimai pagrindinėje byloje yra hipotetiniai, todėl nepriimtini. Jie paremti prielaida, kad Md Sagor yra nemokus, taip pat nesuinteresuotas, kad, paskyrus jam baudą, ji būtų pakeista viešaisiais darbais. Kadangi šios prielaidos teisingumas neįrodytas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sprendimas prašyti Direktyvos 2008/115 išaiškinimo, kuriuo remdamasis jis galėtų nuspręsti dėl baudos ir jos pakeitimo išsiuntimu arba namų areštu teisėtumo, priešlaikinis.
- 29 Šį argumentą reikia atmesti. Aplinkybė, kad iki šiol Md Sagor nenubaustas Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 10bis straipsnyje numatyta bauda, o dėl to dar neįmanoma žinoti, ar paskyrus šią baudą jos pakeitimo išsiuntimu ar namų areštu sąlygos bus įvykdytos, būtent ir kyla dėl to, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl šių bausmių suderinamumo su Sąjungos teise, todėl jis jų neskiria, kol šis klausimas neišaiškintas. Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pažymėta, kad neteisėto buvimo faktas šioje byloje įrodytas ir Md Sagor turės būti taikomas nagrinėjamosios teisės aktų nuostatose numatytas bausmių skyrimo mechanizmas su sąlyga, kad jis suderinamas su Sąjungos teise. Vadinas, šios teisės aktų nuostatos ir jų suderinamumo su Sąjungos teise klausimas turi reikšmės pagrindinei bylai (pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Achughbaban*, C-329/11, Rink. p. I-12695, 42 punktą).
- 30 Todėl pateikti klausimai yra priimtini.

Dėl baudos, kuri gali būti pakeista išsiuntimu

- 31 Direktyva 2008/115 susijusi tik su trečiųjų šalių piliečių, neteisėtai esančių valstybės narės teritorijoje, grąžinimu ir ja nesiekiama suderinti visų nacionalinių norminių aktų, susijusių su užsieniečių buvimu. Taigi šia direktyva nedraudžiama pagal valstybės narės teisę neteisėtą buvimą kvalifikuoti kaip „baudžiamąjį nusižengimą“ ir numatyti baudžiamosios teisės sankcijas, siekiant atgrasinti nuo tokio nusižengimo ir už jį nubausti (minėto Sprendimo *Achughbaban* 28 punktą).

- 32 Tačiau valstybė narė negali taikyti tokių baudžiamosios teisės aktų, dėl kurių gali būti pakenkta Direktyvoje 2008/115 nustatytų bendrų standartų ir tvarkos taikymui, o dėl to ji netektų savo veiksmingumo (žr. 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, Rink. p. I-3015, 55 punktą ir minėto Sprendimo *Achughbabian* 39 punktą).
- 33 Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad būtų pakenkta minėtiems bendriems standartams ir tvarkai, jeigu konstatavusi, jog trečiosios šalies pilietis šalyje yra neteisėtai, atitinkama valstybė narė, prieš įgyvendindama sprendimą grąžinti arba net prieš priimdama tokį sprendimą, vykdytų baudžiamąjį persekiojimą ir prireikus skirtų laisvės atėmimo bausmę. Iš tiesų, dėl tokių veiksmų išsiuntimas būtų atidėtas (žr. minėtų sprendimų *El Dridi* 59 punktą ir *Achughbabian* 37–39 ir 45 punktus).
- 34 Kaip pažymėjo Italijos, Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės, teisės aktai, kuriuose tokiomis sąlygomis, kokios nustatytos Įstatyminiu dekretu Nr. 286/1998, numatytas baudžiamasis persekiojimas, kai gali būti paskirta bauda, galinti būti pakeista išsiuntimu, turi visiškai kitokį poveikį nei tie teisės aktai, kuriuose numatytas baudžiamasis persekiojimas, kai gali būti paskirta laisvės atėmimo bausmė vykdant grąžinimo procedūrą.
- 35 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, jog aplinkybė, kad toks baudžiamasis persekiojimas, kaip numatytasis Įstatyminiame dekrete Nr. 286/1998, dar tik bus vykdomas, nelemia direktyvoje numatytų grąžinimo priemonių priėmimo ir vykdymo atidėjimo ar kaip nors kitaip joms nekliudo. Iš tiesų, šio įstatyminio dekreto 13 ir 14 straipsniuose numatytas grąžinimas gali būti įgyvendinamas atskirai nuo šio baudžiamojo persekiojimo ir nebūtina, kad šis būtų pasibaigęs. Ši konstatavimą patvirtina minėto įstatyminio dekreto 10bis straipsnio 5 dalis, pagal kurią teismas, sužinojęs apie atitinkamo asmens grįžimą, turi nutartimi nutraukti baudžiamąją bylą.
- 36 Antra, pažymėtina, jog galimybė, kad dėl šio baudžiamojo persekiojimo gali būti skirta bauda, taip pat netrukdo vykdyti Direktyvoje 2008/115 nustatytos grąžinimo procedūros. Piniginės bausmės skyrimas niekaip netrukdo priimti ir įgyvendinti sprendimo dėl grąžinimo visiškai laikantis Direktyvos 2008/115 6–8 straipsniuose įtvirtintų sąlygų ir neturi neigiamo poveikio šios direktyvos 15 ir 16 straipsniuose nustatytiems bendriems laisvės atėmimo standartams.
- 37 Trečia, kalbant apie baudžiamąją bylą nagrinėjančiam teismui suteiktą galimybę baudą pakeisti išsiuntimu ir draudimu mažiausiai penkerius metus įvažiuoti į šalį, reikia pasakyti, kad iš Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 16 straipsnio 1 dalies matyti, jog Italijos įstatymų leidėjas šią galimybę numatė tik situacijose, kai atitinkamo asmens grąžinimą galima įgyvendinti nedelsiant.
- 38 Reikia konstatuoti, kad tokia galimybė pati savaime nėra draudžiama pagal Direktyvą 2008/115.
- 39 Kaip patvirtina minėtos direktyvos 3 straipsnio 4 punkte pateikta plati sąvokos „sprendimas grąžinti“ apibrėžtis, pagal šią direktyvą nedraudžiama, kad sprendimas, įpareigojantis sugrįžti, tam tikrais atitinkamos valstybės narės nustatytais atvejais būtų priimtas kaip baudžiamasis nuosprendis. Be to, Direktyvoje 2008/115 nėra nieko, kas draustų jos 8 straipsnio 1 dalyje numatytą išsiuntimą įgyvendinti baudžiamojoje byloje. Maža to, aplinkybė, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatose numatyta išsiuntimo bausmė apima nedelsiant vykdytiną įpareigojimą sugrįžti, taigi ir nereikalauja vėliau priimti atskiro sprendimo dėl atitinkamo asmens išsiuntimo, taip pat neprieštaruoja Direktyva 2008/115 nustatytiems bendriems standartams ir tvarkai, kaip tai patvirtina šios direktyvos 6 straipsnio 6 dalies formuluotė ir jos 8 straipsnio 3 dalyje pavartotas žodis „gali“.
- 40 Tiesa, kaip pažymėjo Europos Komisija, tokiai išsiuntimo priemonei, kaip antai numatytajai pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės aktų nuostatose, būdinga tai, jog nėra jokios galimybės atitinkamam asmeniui nustatyti laikotarpio savanoriškai išvykti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 7 straipsnį.

- 41 Tačiau šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal šio 7 straipsnio 4 dalį valstybėms narėms leidžiama nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti, visų pirma jeigu esama pavojaus, kad atitinkamas asmuo slėpsis, siekdamas išvengti grąžinimo procedūros. Bet koks vertinimas šiuo atžvilgiu turi būti pagrįstas individualiu atitinkamo asmens atvejo tyrimu.
- 42 Galiausiai pažymėtina, jog tam, kad nuostata, suformuluota kaip Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 16 straipsnis, atitiktų Direktyvą 2008/115, reikia, kad ji būtų taikoma taip, kad ja nustatyto draudimo įvažiuoti į šalį trukmė atitiktų šios direktyvos 11 straipsnio 2 dalyje numatytą trukmę.
- Dėl baudos, kuri gali būti pakeista namų areštu
- 43 Tiek iš valstybių narių lojalumo pareigos, tiek iš veiksmingumo reikalavimų, apie kuriuos priminta Direktyvoje 2008/115, matyti, kad šios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta valstybių narių pareiga taikyti išsiuntimą iš šalies turi būti vykdoma kuo skubiau (minėto Sprendimo *Achughbabian* 45 punktą).
- 44 Akivaizdu, kad namų arešto skyrimas ir vykdymas vykdant Direktyvoje 2008/115 nustatytą grąžinimo procedūrą nepadaeda įvykdyti išsiuntimo, kurio siekiama šia procedūra, būtent fizinio atitinkamo asmens išvežimo iš atitinkamos valstybės narės. Taigi tokia bausmė nėra „priemonė“ arba „priverstinė priemonė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 8 straipsnį (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Achughbabian* 37 punktą).
- 45 Be to, namų arešto bausmė gali lemti tokių priemonių, kaip palydėjimas iki sienos ir priverstinis grąžinimas oro transportu, kurios padeda įgyvendinti išsiuntimą, atidėjimą ir kliudyti jas taikyti. Toks pavojus sutrikdyti grąžinimo procedūrą kyla ypač tuomet, kai taikytinuose teisės aktuose nenumatyta, jog neteisėtai šalyje esančiam trečiosios valstybės piliečiui skirto namų arešto vykdymas turi būti nutrauktas, kai tik įmanoma įgyvendinti šio asmens išsiuntimą.
- 46 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi ištirti, ar nacionalinės teisės aktuose yra nuostata, pagal kurią išsiuntimui teikiama pirmenybė prieš namų arešto bausmės vykdymą. Jeigu tokios nuostatos nėra, reikėtų daryti išvadą, kad Direktyva 2008/115 draudžia neteisėtai šalyje esantiems trečiųjų šalių piliečiams taikyti baudos pakeitimo namų areštu mechanizmą, kaip antai numatytąjį Įstatyminio dekreto Nr. 274/2000 53 ir 55 straipsniuose.
- 47 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, jog Direktyvą 2008/115 reikia aiškinti taip, kad ja:

- nedraudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias už neteisėtą buvimą šalyje trečiosios valstybės piliečiai baudžiami pinigine bauda, kuri gali būti pakeičiama išsiuntimu, ir
- draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama už neteisėtą buvimą šalyje trečiosios valstybės piliečius bausti namų areštu, neužtikrinant, kad šios bausmės vykdymas turi būti nutrauktas, kai tik tampa įmanoma fiziškai išsiųsti atitinkamą asmenį iš šios valstybės narės.

Dėl trečiojo klausimo

- 48 Jeigu, remdamasis atsakymu į pirmąjį ir antrąjį klausimą ir atlikęs šio sprendimo 41 ir 46 punktuose apibūdintą tyrimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarytų išvadą, kad jo nagrinėjamas atvejis neatitinka vienos iš Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 4 dalies situacijų ir kad Įstatyminio dekreto Nr. 286/1998 16 straipsnyje numatyta galimybė pasinaudoti negalima, arba

padarytų išvadą, kad Direktyva 2008/115 draudžia neteisėtai šalyje esantiems trečiosios šalies piliečiams taikyti Įstatyminio dekreto Nr. 274/2000 53 ir 55 straipsnius, jis privalėtų netaikyti šių nacionalinės teisės nuostatų (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *El Dridi* 61 punktą).

49 Atsižvelgiant į šią pastabą, nebėra reikalo atsakyti į trečiąją klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse reikia aiškinti taip, kad ja:

- **nedraudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias už neteisėtą buvimą šalyje trečiosios valstybės piliečiai baudžiami pinigine bauda, kuri gali būti pakeičiama išsiuntimu, ir**
- **draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama už neteisėtą buvimą šalyje trečiosios valstybės piliečius bausti namų areštu, neužtikrinant, kad šios bausmės vykdymas turi būti nutrauktas, kai tik tampa įmanoma fiziškai išsiųsti atitinkamą asmenį iš šios valstybės narės.**

Parašai.